

ARREST VAN HET HOF

7 februari 1985 ¹

In zaak 186/83,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van de kantonrechter te Rotterdam, in het aldaar aanhangig geding tussen

A. Botzen en anderen

en

Rotterdamsche Droogdok Maatschappij BV,

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van richtlijn nr. 77/187 van de Raad van 14 februari 1977 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der Lid-Staten betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij overgang van ondernemingen, vestigingen of onderdelen daarvan (PB L 61 van 1977, blz. 26),

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt: Mackenzie Stuart, president, G. Bosco, O. Due en C. Kakouris, kamerpresidenten, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot en R. Joliet, rechters,

advocaat-generaal: Sir Gordon Slynn

griffier: H. A. Rühl, hoofdadministrateur

*

¹ — Procestaal: Nederlands.

* gelet op de opmerkingen ingediend door:

- verzoekers A. Botzen e.a., vertegenwoordigd door S. de Laat, advocaat,
- verweerster Rotterdamsche Droogdok Maatschappij, voor de schriftelijke procedure vertegenwoordigd door A.F. de Savornin Lohman en A.J. Braakman en voor de mondelinge procedure door E.W.J.H. de Liagre Böhl en A.J. Braakman, advocaten,
- de Nederlandse regering, voor de schriftelijke procedure vertegenwoordigd door I. Verkade en voor de mondelinge procedure door A. Bos als gemachtigde, bijgestaan door L.A.D. Keus, advocaat,
- de Deense regering, vertegenwoordigd door L. Mikaelson als gemachtigde,
- de Franse regering, vertegenwoordigd door G. Boivineau als gemachtigde,
- de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door M. Beschel als gemachtigde, bijgestaan door F. Herbert, advocaat,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 8 november 1985,

het navolgende

ARREST

(omissis)

In rechte

- 1 Bij vonnis van 25 augustus 1983, ingekomen ten Hove op 1 september daaraanvolgend, heeft de kantonrechter te Rotterdam krachtens artikel 177 EEG-Verdrag drie prejudiciële vragen gesteld over de uitlegging van enkele bepalingen van richtlijn nr. 77/187 van de Raad van 14 februari 1977 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der Lid-Stat en betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij overgang van ondernemingen, vestigingen of onderdelen daarvan (PB L 61 van 1977, blz. 26).
- 2 Deze vragen zijn gerezen in een procedure door A. Botzen en anderen aangespannen tegen de Rotterdamsche Droogdok Maatschappij BV.
- 3 Verzoekers in het hoofdgeding waren werknemers van de Rotterdamsche Droogdok Maatschappij Heijplaat BV (hierna: „RDM-oud”), die bij vonnis van 6 april 1983 in staat van faillissement is verklaard. Om een totale liquidatie van deze vennootschap te voorkomen en zo veel mogelijk arbeidsplaatsen te kunnen behouden, is per 30 maart 1983 een nieuwe vennootschap opgericht, de Rotterdamsche Droogdok Maatschappij BV (hierna: „RDM-nieuw”).
- 4 Op 7 april 1983 hebben RDM-oud en RDM-nieuw een overeenkomst gesloten. Volgens deze overeenkomst nam RDM-nieuw bepaalde afdelingen van de onderneming, met hun voltallige personeel, over alsmede een aantal werknemers uit de niet overgedragen afdelingen te weten de algemene afdelingen en de stafafdelingen. De overige werknemers, waaronder verzoekers in het hoofdgeding, werden door de curatoren van RDM-oud ontslagen.

- 5 Van oordeel dat dit ontslag hen niet raakte omdat zij op het tijdstip van de overgang van rechtswege in dienst waren gekomen van RDM-nieuw, stelden verzoekers in het hoofdgeding bij de kantonrechter te Rotterdam een vordering in tegen RDM-nieuw tot betaling van het hun verschuldigde salaris vanaf 7 april 1983 tot aan de dag waarop het dienstverband zou worden beëindigd. Daarnaast vorderden zij bij wege van voorlopige voorziening veroordeling van RDM-nieuw om hun ingaande 7 april 1983, subsidiair de dag van de te geven beslissing maandelijks een bedrag te betalen overeenkomend met hun salaris, en hen toe te laten hun gebruikelijke arbeid te verrichten. Zij doen hun vordering steunen op de stelling, dat de betrokken transactie moet worden aangemerkt als een overgang van een onderneming of een onderdeel daarvan, in de zin van de artikelen 1639aa en 1639bb van het Nederlands Burgerlijk Wetboek, die bij wet van 15 mei 1981 zijn ingevoerd om uitvoering te geven aan richtlijn nr. 77/187 van de Raad van 14 februari 1977.
- 6 Deze richtlijn, door de Raad vastgesteld op grond van inzonderheid artikel 100 EEG-Verdrag, beoogt volgens haar considerans „de werknemers bij verandering van ondernemer te beschermen, in het bijzonder om het behoud van hun rechten veilig te stellen.” Hiertoe bepaalt artikel 3, lid 1: „De rechten en verplichtingen welke voor de vervreemder voortvloeien uit de op het tijdstip van de overgang ... bestaande arbeidsovereenkomst of arbeidsverhouding, gaan door deze overgang op de verkrijger over.” Artikel 4, lid 1, verzekert de bescherming van de betrokken werknemers tegen ontslag door de vervreemder of de verkrijger, behoudens in geval van ontslag „wegens economische, technische of organisatorische redenen die wijzigingen voor de werkgelegenheid met zich meebrengen.” Verder zijn de vervreemder en de verkrijger ingevolge artikel 6 van de richtlijn verplicht om de vertegenwoordigers van de bij de overgang betrokken werknemers informatie te verstrekken en met hen overleg te plegen. Tenslotte bepaalt artikel 7, dat de richtlijn „geen afbreuk doet aan de bevoegdheid van de Lid-Staten om ... bepalingen toe te passen of in te voeren die gunstiger zijn voor de werknemers.”
- 7 Van oordeel dat uitlegging van richtlijn nr. 77/187 op bepaalde punten noodzakelijk was voor het wijzen van zijn vonnis, heeft de kantonrechter te Rotterdam de behandeling van de zaak geschorst en het Hof de volgende prejudiciële vragen voorgelegd.
- „1) Strekt de werkingsfeer van artikel 1, lid 1, van richtlijn nr. 77/187/EEG zich mede uit tot de situatie waarin de vervreemder van de onderneming in staat van faillissement is verklaard of aan hem surséance van betaling is verleend?

- 2) Strekt de werkingssfeer van genoemde richtlijn zich mede uit tot de rechten en verplichtingen welke voor de vervreemder voortvloeien uit de op het tijdstip van overgang bestaande arbeidsovereenkomsten, die zijn gesloten met werknemers die niet uitsluitend werkzaamheden verrichten met behulp van bedrijfsmiddelen die behoren tot het overgedragen onderdeel van de onderneming ?
- 3) Strekt de werkingssfeer van genoemde richtlijn zich mede uit tot de rechten en verplichtingen welke voor de vervreemder voortvloeien uit de op het tijdstip van overgang bestaande arbeidsovereenkomsten, die zijn gesloten met werknemers die werkzaam zijn in een stafafdeling van de onderneming (bijvoorbeeld algemene bedrijfsdienst, personeelszaken enz.), welke stafafdeling weliswaar werkzaamheden verrichtte ten behoeve van het overgedragen onderdeel van de onderneming, doch welke stafafdeling zelf niet wordt overgedragen ?”

De eerste vraag

- 8 De eerste vraag is identiek aan een vraag die is gesteld in zaak 135/83 (Abels), waarin heden arrest is gegeven.
- 9 In dat arrest heeft het Hof met betrekking tot deze vraag voor recht verklaard:

„Artikel 1, lid 1, van richtlijn nr. 77/187 van de Raad van 14 februari 1977 is niet van toepassing op de overgang van een onderneming, een vestiging of een onderdeel daarvan, in een situatie waarin de vervreemder in staat van faillissement is verklaard, indien althans de betrokken onderneming, vestiging of onderdeel daarvan, in de faillissementsboedel valt; dit laat onverlet de bevoegdheid van de Lid-Staten om naar eigen keuze de beginselen van de richtlijn op een dergelijke overgang toe te passen. De richtlijn is echter wel van toepassing op de overgang van een onderneming, een vestiging of een onderdeel daarvan op een andere ondernemer in het kader van een procedure van het type „surséance van betaling”.

- 10 Voor de motivering wordt verwezen naar voornoemd arrest, waarvan de tekst bij dit arrest is gevoegd.

De tweede en de derde vraag

- 11 De tweede en de derde vraag komen zakelijk hierop neer, of artikel 3, lid 1, van richtlijn nr. 77/187 aldus moet worden uitgelegd, dat het mede betrekking heeft op de rechten en verplichtingen welke voor de vervreemder voortvloeien uit een op het tijdstip van de overgang bestaande arbeidsovereenkomst of arbeidsverhouding met werknemers die, ofschoon niet werkzaam bij het overgedragen onderdeel van

de onderneming, wel bepaalde werkzaamheden verrichtten met behulp van bedrijfsmiddelen van het overgedragen onderdeel of die als personeel van een zelf niet overgedragen stafafdeling van de onderneming bepaalde werkzaamheden verrichtten ten behoeve van het overgedragen onderdeel.

- 12 Voornoemd artikel lid bepaalt: „De rechten en verplichtingen welke voor de vervreemder voortvloeien uit de op het tijdstip van de overgang in de zin van artikel 1, lid 1, bestaande arbeidsovereenkomst of arbeidsverhouding, gaan door deze overgang op de verkrijger over.”
- 13 De Rotterdamsche Droogdok Maatschappij stelt in dit verband, dat de overgang van de arbeidsverhouding enkel betrekking heeft op de werknemers die volledig dan wel nagenoeg volledig werkzaam zijn ten behoeve van het overgedragen onderdeel van de onderneming en niet op werknemers met deeltaken ten aanzien van verschillende vestigingen of onderdelen, dan wel op werknemers die ten behoeve van meer vestigingen of onderdelen werkzaam zijn, doch tot de achterblijvende stafafdelingen behoren.
- 14 Volgens de Commissie daarentegen is voor de overgang van de rechten en verplichtingen van werknemers enkel beslissend, of de afdeling waarbij de werknemers waren aangesteld en die het organisatorisch kader vormde waarbinnen de arbeidsverhouding werd geconcretiseerd, al dan niet wordt overgedragen.
- 15 De Commissie dient in haar opvatting te worden gevolgd. Een arbeidsverhouding wordt immers in hoofdzaak gekenmerkt door de band tussen de werknemer en het onderdeel van de onderneming of vestiging, waarbij hij voor de uitoefening van zijn taak is aangesteld. Om te beoordelen of uit een arbeidsverhouding voortvloeiende rechten en verplichtingen op grond van richtlijn nr. 77/187 door een overgang in de zin van artikel 1, lid 1, van de richtlijn zijn overgegaan, kan dus worden volstaan met vast te stellen, bij welk onderdeel van de onderneming of de vestiging de betrokken werknemer was aangesteld.
- 16 Op de tweede en de derde vraag moet mitsdien worden geantwoord dat artikel 3, lid 1, van richtlijn nr. 77/187 aldus moet worden uitgelegd, dat het niet mede betrekking heeft op de rechten en verplichtingen welke voor de vervreemder voortvloeien uit een op het tijdstip van de overgang bestaande arbeidsovereenkomst of arbeidsverhouding met werknemers die ofschoon niet werkzaam bij het overgedragen onderdeel van de onderneming, wel bepaalde werkzaamheden verrichtten met behulp van bedrijfsmiddelen van het overgedragen onderdeel of die als personeel van een zelf niet overgedragen stafafdeling van de onderneming bepaalde werkzaamheden verrichtten ten behoeve van het overgedragen onderdeel.

Kosten

- 17 De kosten door de Nederlandse en de Deense regering en door de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE,

uitspraak doende op de door de kantonrechter te Rotterdam bij vonnis van 25 augustus 1983 gestelde vragen, verklaart voor recht:

- 1) Artikel 1, lid 1, van richtlijn nr. 77/187 van de Raad van 14 februari 1977 is niet van toepassing op de overgang van een onderneming, een vestiging of een onderdeel daarvan, in een situatie waarin de vervreemder in staat van faillissement is verklaard, indien althans de betrokken onderneming, vestiging of onderdeel daarvan in de faillissementsboedel valt; dit laat onverlet de bevoegdheid van de Lid-Staten om naar eigen keuze de beginselen van de richtlijn op een dergelijke overgang toe te passen. De richtlijn is echter wel van toepassing op de overgang van een onderneming, een vestiging of een onderdeel daarvan op een andere ondernemer in het kader van een procedure van het type „surséance van betaling”.
- 2) Artikel 3, lid 1, van richtlijn nr. 77/187 moet aldus worden uitgelegd, dat het niet mede betrekking heeft op de rechten en verplichtingen welke voor de vervreemder voortvloeien uit een op het tijdstip van de overgang bestaande arbeids-overeenkomst of arbeidsverhouding met werknemers die, ofschoon niet werkzaam bij het overgedragen onderdeel van de onderneming, wel bepaalde werkzaamheden verrichtten met behulp van bedrijfsmiddelen van het overgedragen onderdeel, of die als personeel van een zelf niet overgedragen stafafdeling van de onderneming bepaalde werkzaamheden verrichtten ten behoeve van het overgedragen onderdeel.

Mackenzie Stuart

Bosco

Due

Kakouris

Koopmans

Everling

Bahlmann

Galmot

Joliet

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 7 februari 1985.

De griffier

P. Heim

De president

A. J. Mackenzie Stuart